

Zaterdag 23 oktober 1915 – ochtendeditie

Belgisch gebied op Hollands terrein.

Naar de Haagsche Courant verneemt, moet van Belgische zijde te Baarle-Hertog; het Belgische gedeelte van Baarle-Nassau, een toestel voor draadloze telegrafie zijn opgericht. Er wordt vermoed, dat dit toestel niet het minst voor de verkrijging van strategische berichten omtrent de opstelling der Duitse troepen zal dienen. De Duitse legerautoriteiten echter kunnen hier niets tegen doen omdat Baarle-Hertog geheel door Hollands grondgebied is omgeven en zij het plaatsje dus niet kunnen bezetten, zonder ons grondgebied te betreden.

Indien het bericht omtrent dit toestel juist is, vervolgt het blad, - en daar is vrijwel geen twijfel aan want de masten moeten door iedereen te zien zijn - is onze regering van het geval natuurlijk reeds op de hoogte. Echter zal zij waarschijnlijk geen termen kunnen vinden om in te grijpen. De Belgen immers, kunnen op hun plekje grond doen wat zij willen, al trekken zij daarbij een eigenaardig profijt van de onschendbaarheid van ons grondgebied.

Belgische Rode Kruis.

Het comité voor Nederland van het Belgische Rode Kruis heeft te 's Gravenhage zijn tweede algemene vergadering gehouden, onder voorzitterschap van de heer M. Laloux, ondervoorzitter.

De secretaris bracht verslag uit over de handelingen van het comité sedert zijn stichting. Acht auto ambulances zijn ingericht, waarvan zeven reeds ter beschikking zijn van het Belgische leger. Zulks is te danken aan de vrijgevigheid der Belgische uitgewekenen in Nederland en van Nederlandse weldoeners.

Waar het Belgische Rode Kruis geen beroep kon doen op de Belgen in het bezette gebied, wendt het zich vooral tot de uitgewekenen en de weldadige mensen.

In verband hiermee herinnert het comité, dat het volgens de overeenkomst van Genève verboden is verkopeningen, feesten of collecten in Nederland te houden ten bate van het Belgische Rode Kruis.

De terechtstelling van Edith Cavell.

Londen, 22 oktober. Het ministerie van buitenlandse zaken maakt nog meer brieven openbaar, betrekking hebbend op de terechtstelling van mejuffrouw Cavell.

Een verslag, op verzoek van de Amerikaanse gezant opgemaakt door de Engelse kapelaan te Brussel, Reverend Gahan, aangaande het onderhoud met Edith Cavell in de nacht voor haar terdoodbrenging, bevat o.m. het volgende: Ik vond mejuffrouw Cavell kalm en gelaten, maar dit deed niet af aan de tederheid en de innigheid van gevoel, die het onderhoud kenmerkte, waarin zij o.a. zegde: Staande, met het aangezicht voor God en de eeuwigheid, besef ik dat vaderlandsliefde niet voldoende is. Ik moet jegens niemand haat of verbittering koesteren.

Een Duits militair kapelaan is bij haar geweest tot het einde en heeft haar een christelijke begrafenis verschaft. Hij heeft mij verteld: "Ze is dapper en opgewekt geweest tot het laatst. Zij betuigde haar christelijk geloof en zegde dat zij blijmoedig voor haar land stierf. Ze is als een heldin gestorven."

Een tweede brief is van de Amerikaanse gezant te Brussel aan baron von der Lancken, houdende verzoek om het lijk van mej. Cavell af te staan aan de opleidingsschool voor verpleegsters, waarvan zij aan

het hoofd stond, en waarin werd verzekerd dat het bestuur van die school op zich nam het lijk in het arrondissement Brussel te begraven en elke voorwaarde, welke het Duitse bestuur mocht stellen, na te komen.

De gezant voegde hieraan toe: "Ik ben overtuigd dat tegen dit verzoek geen bezwaar zal bestaan en dat aan de instelling, waaraan mej. Cavell zo menslievend een deel van haar leven heeft gewijd, niet zal worden geweigerd deze vrome plicht te vervullen. Ik beveel u derhalve dit verzoek van de school aan."

Een andere brief van de Amerikaanse gezant te Brussel waarin wordt gemeld dat bovengenoemd verzoek is geweigerd, zegt: "Von der Lancken bezocht de Amerikaanse gezant en verklaarde hem mondeling dat het lijk nabij de gevangenis was begraven en dat het onmogelijk was het op te graven zonder toestemming van de minister van oorlog te Berlijn. Hij (von der Lancken) had geen bevoegdheid die toestemming te vragen, maar hij zou de gouverneur-generaal, zodra deze terugkeerde, verzoeken de zaak ter hand te nemen."

De stukken, door het Engelse persbureau verspreid nopens de terechtstelling van Edith Cavell te Brussel, beslaan kolommen in de Engelse bladen. Wij delen er nog een en ander uit mede.

Op de Amerikaanse legatie te Brussel vernam men op 31 augustus voor het eerst van Edith Cavell's gevangenneming. Brand Whitlock, de gezant, vroeg terstond schriftelijk om inlichtingen van baron von der Lancken van de politieke afdeling van het Duitse generale gouvernement. Daar er geen antwoord kwam, werd op 10 september de vraag herhaald. Twee dagen later antwoordde von der Lancken, dat mej. Cavell zich in de militaire gevangenis te St.-Gillis bevond.

“Zij heeft zelf bekend” – schreef hij – “dat ze Engelse en Franse soldaten zowel als Belgen van militaire leeftijd, die allen naar het front verlangden te gaan, in haar woning heeft verborgen. Eveneens heeft zij erkend, die soldaten van het nodige geld te hebben voorzien om de reis naar Frankrijk te maken en hun vertrek uit België te hebben vergemakkelijkt door hun gidsen te verschaffen, die hen in het geheim over de grens hielpen.”

De brief behelsde voorts de mededeling dat de advocaat Braun met haar verdediging was belast. Vergunning om mej. Cavell te spreken kon niet worden verleend.

De Amerikaanse gezant te Brussel stelde zijn collega te Londen van het geval op de hoogte en berichtte op 11 oktober dat het openbaar ministerie bij de krijgsraad de terdoodveroordeling van Edith Cavell en van 8 andere personen, die blijkens haar getuigenis bij de zaak betrokken waren, had geëist. Toen diezelfde dag het doodvonnis werd geveld, richtte de Amerikaanse gezant opnieuw een brief aan baron von der Lancken, waarin hij wees op het ongewoon harde vonnis en clementie vroeg. Hij bracht in herinnering, dat Edith Cavell als hoofdverpleegster van het geneeskundig instituut te Brussel haar leven dienstbaar heeft gemaakt aan het lijden van anderen en in het begin van de oorlog ook aan Duitse soldaten haar toewijding heeft besteed. Een brief van dezelfde inhoud werd aan de gouverneur-generaal gericht.

De stukken vermelden voorts uitvoerig de pogingen, door een ambtenaar der Amerikaanse legatie (de gezant zelf was ziek) en de Spaanse gezant in het werk gesteld om, toen zij langs niet-officiële weg van het doodvonnis vernamen, dit uitgesteld te krijgen. Baron von der Lancken bleek 's avonds zelf nog niet af te weten van het vonnis, dat 's middags was geveld. Toen hij er eindelijk, op aandrang van de Amerikaanse en de Spaanse diplomaat, toe overging om naar

het vonnis te informeren en vernam dat Edith Cavell inderdaad ter dood was veroordeeld, maakte hij bezwaar om aanstonds maatregelen tegen de terechtstelling te nemen. Hij zegde o.a.: de militaire gouverneur is de hoogste rechter in zaken van deze aard; een beroep tegen zijn beslissing kan alleen aan de keizer worden voorgelegd, daar de gouverneur-generaal niet bevoegd is in zulke gevallen tussenbeide te komen. De militaire gouverneur heeft onbepaald macht om een verzoek om gratie al dan niet te aanvaarden. Von der Lancken is toen nog met de militaire gouverneur gaan spreken, die verzekerde, dat het vonnis na rijp beraad was geveld en er in de gegeven omstandigheden van gratie geen sprake kon zijn. Von der Lancken deelde dit aan de diplomaten mee, met de toevoeging o.a., dat in dit geval zelfs de keizer zelf niet tussenbeide kon komen.

Omtrent de verdediging van Edith Cavell bevatten de stukken meer bijzonderheden. Advocaat Braun was verhinderd, en advocaat Kirschen, die de verdediging toen op zich heeft genomen, is niet vooraf in de gelegenheid gesteld, met zijn cliënte te spreken. Intussen blijkt Kirschen haar ernstig te hebben verdedigd.

De Times heeft een telegram van de Exchange Telegraph Cy., uit Madrid, behelzende, dat de Duitse keizer een telegram heeft gezonden aan koning Alfons, waarin wordt medegedeeld, dat gratie is verleend aan gravin de Belleville, mej. Thullier en andere Belgen, die bij krijgsraadvonnis waren ter dood veroordeeld.

Volgens Wireless Press (wij lezen het in de Times) heeft ook president Wilson een verzoek gericht tot de Duitse autoriteiten ter redding van de in België door de krijgsraad veroordeelden wegens het behulpzaam zijn tot ontsnapping van Engelsen en Belgen van de dienstplichtige leeftijd uit België.

Zaterdag 23 oktober 1915 – avondeditie

Terdoodveroordelingen in België.

Van bevoegde zijde wordt er de aandacht op gevestigd dat, waar, naar aanleiding van de terdoodveroordeling van verschillende personen, in België stappen zijn gedaan, als het verzoeken om gratie, die stappen niet alleen door de Spaanse en de Amerikaanse gezant, maar ook, gezamenlijk met hen, door de Nederlandse gezantschapsraad te Brussel, de heer Van Vollenhoven zijn gedaan.

Van het westelijke gevechtsterrein.

Parijs, 22 oktober. Officiële mededeling van heden (vrijdag) avond:

De Duitsers hebben de omstreken van Lombardszijde beschoten en bereidden een aanval voor. De vijandelijke troepen werden echter, toen zij zich verzameld hadden, door ons vuur uiteengedreven.

De terechtstelling van Edith Cavell.

Londen, 23 oktober. Twee Londense bladen hebben een fonds geopend voor een gedenkteken, gewijd aan de nagedachtenis van Edith Cavell. Het ene dat gisteren geopend werd heeft reeds 700 pond ontvangen. De beeldhouwer sir George Frampton heeft aangeboden het beeld te vervaardigen zonder daarvoor betaling te vragen.

De New York Herald verklaart, dat een golf van verontwaardiging over de Verenigde Staten is gegaan.

De New York Evening Post is verbaasd over de onbeschaamdheid van Duitsland, om van de Amerikanen te verlangen, dat zij in opgetogen

bewondering zullen staren op Duitsland, dat zich door deze terechtstelling openbaart als een gepleisterd graf.

Zelfs Ridder, de hoofdredacteur van de te New York verschijnende Staatszeitung, verklaart dat de terechtstelling niet verdedigd kan worden.

Een blad te Chicago schrijft, dat het behulpzaam zijn aan de ontsnapping van gevangenen, volgens alle vrouwelijke idealen in de Westerse landen, als een deugd wordt opgevat.

Uit Washington wordt gemeld, dat – ofschoon geen vertogen tot de Duitse regering zullen worden gericht – in Amerikaanse regeringskringen de terechtstelling van mej. Cavell wordt veroordeeld.

Teruggaan in de Amerikaanse geschiedenis, tot de burgeroorlog, levert die geen enkel voorbeeld op van de terdoodbrenging van een vrouw, zelfs niet als spionne.

Londen, 23 oktober. De Times vernam gisteren uit New York: Amerika weerklinkt vandaag van de uitingen van afschuw en verfoeiing over Edith Cavell's terechtstelling, die het als de zwartste daad van de oorlog brandmerkt. Buiten officiële kringen geeft men volop lucht aan gevoelens van afgrijzen over deze jongste wreedheid van de Duitsers. Zelfs de Duitse Amerikanen voelen zich genoopt te verklaren, hoe zeer zij geschokt zijn. "Het is vreselijk, dat zo iets moet gebeuren", is het commentaar van Hermann Ridder, die het in de grond boren van de Lusitania heeft toegejuicht, maar de nodeloze terdoodbrenging van een weerloze en edele vrouw zomaar niet kan goedkeuren. "Er zijn ogenblikken", zo bekent hij, "waarin de Duitse commandanten in de hitte van de oorlog dingen doen, die zelfs onze eigen mensen niet kunnen verdedigen".

Het commentaar van Oscar Kranos is kort en afdoende: “Het is een van de meest ontzettende gebeurtenissen”, zegde hij, “die in een oorlog in moderne tijd zijn voorgekomen.” Het is een nieuw bewijs, op een lijn staande met de vernieling van de Lusitania, dat Duitsland, te midden van de barbaarsheden van de oorlog, voor het openbare geweten van de wereld geen besef heeft.”